

Motion till riksdagen 2005/06:L207

av Ana Maria Narti (fp)

En skyndsam översyn av sambolagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ojämlikheterna mellan sambolagen och äktenskapsbalken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en skyndsam översyn och omarbetning av sambolagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en bred informationskampanj om sambolagens bestämmelser.

Motivering

De flesta människor som bor i Sverige tror att den sambolag som tillkom 1988 jämställde villkoren för de berörda med de gifta parens villkor. I själva verket innehåller de två lagarna bestämmelser som drar i motsatt riktning. Om en gift person plötsligt dör går arvet automatiskt till den andra personen i paret. I ett samboförhållande leder ett dödsfall till motsatt resultat: hela arvet – med obetydliga undantag – går till den dödes närmaste släktingar, sambon förblir näst intill arvlös. I ett äktenskap behöver man skriva äktenskapsförord om man vill ändra arvsföljden, ett samboförhållande kräver testamente om paret eller en av dem som ingår i paret vill ändra den automatiska arvsföljden. Äktenskapsbalken skyddar rättigheterna för människor som ingår äktenskap, sambolagen lämnar individerna som ingår i paret skyddslösa och rättlösa. Det bör också läggas till detta att den nyare lagen om partnerskap för homosexuella liknar äktenskapsbalken och skyddar partnerskapets individer bättre än sambolagen.

En sådan ojämlikhet mellan lagar som definierar likartade människorelationer är i dag svår att förstå. Kanske fanns det orsaker för sådana skillnader när lagen skrevs, men i dagens samhälle ter sig dessa motsatta sätt att behandla människor som lever i par som helt obegripliga. Vid sambons plötsliga bortgång utsätts den efterlevande inte enbart för sorgen orsakad av den äls-

Fel! Okänt namn på

kades död utan också för en svårartad ekonomisk och social situation. Människor som befinner sig i en sådan kris kan upptäckta att de förlorar sin bostad utan möjlighet att överklaga eller ens ifrågasätta detta, de kan också utsättas för en grym behandling från arvtagarnas sida och de kan förlora allt de under åren har investerat i det gemensamma livet. Mycket långa och slitsamma konflikter kring arvsrätten kan bli följden. Gäller samboförhållandet dessutom gemensamma tidigare arbeten och ersättningar för låt oss säga en bok eller annan immateriell produkt blir tvisterna ännu hopplösare för den som inte i god tid har försäkrat sig om sina rättigheter via testamente. Skillnaderna i juridisk status när det gäller sambor i jämförelse med gifta par är dessutom lite kända. Informationen kring dessa faktiska förhållanden är näst intill obefintlig.

Med bakgrund i den beskrivna ojämlikheten bör riksdagen ge regeringen till känna följande. En översyn och omarbetning av sambolagen bör snarast sättas i gång med syfte att rätta till dagens obalans mellan de nämnda lagarna. Och en bred informationskampanj är nödvändig redan innan lagen ändras om medborgarna ska kunna skydda sig inför en upplösning av samboförhållandet.

Stockholm den 16 september 2005

Ana Maria Narti (fp)